

กลยุทธ์การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรและตาก

Strategy Movement for the Second Decade Educational Revolution in Basic
Schools Under Kamphaeng Phet and Tak Primary Educational Service Area

สมชัย วงษ์นายะ*

Somchai Wongnaya

ทวนทอง ชาวกีรติพงศ์**

Tuanthong Chaowakeeratiphong

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษา 2. ศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษา 3. วิเคราะห์แนวทางการปฏิรูปการศึกษา และ 4. พัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรและตาก วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์เอกสาร การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ การใช้แบบประเมินกลยุทธ์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ นักบริหารและนักวิชาการที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา และการพัฒนากลยุทธ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 4 ด้าน มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นที่เป็นปัญหาได้แก่ ครูผู้สอนมีภาระงานสอนและงานอื่นมากทำให้มีเวลาในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนน้อย สำหรับความต้องการเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาอยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษาอยู่ในระดับปานกลางและมาก 2) สภาพการส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาส่วนใหญ่มีการดำเนินการ ส่วนปัญหาพบว่าทุกด้านมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ความต้องการทุกด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีเพียงบางด้านอยู่ในระดับปานกลาง 3) แนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศที่สำคัญ ได้แก่ ควรปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของครูและการจัดโครงการส่งเสริมประสบการณ์ให้กับนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 4) กลยุทธ์การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นกลยุทธ์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด กลยุทธ์ และมาตรการ โดยมีกลยุทธ์ 11 กลยุทธ์

คำสำคัญ : การขับเคลื่อน / กลยุทธ์ / การปฏิรูปการศึกษา / สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

*อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

**อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1. study the problems, needs, and factors related to educational reform, 2. study the problems, needs and factors related to promoting educational reform, 3. analyze guidelines for educational reform, and 4. develop movement strategies for the second decade educational reform in basic schools under Kamphaeng Phet and Tak Primary Educational Service Area. This study divided into 4 steps. The data was gathered through questionnaires, focus group discussions, workshops, evaluation forms, and a connoisseurship. The data was collected from school administrators, heads of academic affair, school teachers, school supervisors, administrators and academics who had knowledge and experience about educational reform and strategy development. The data was analyzed by percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The research findings were as follows: 1) The educational reform in basic schools under Kamphaeng Phet and Tak Primary Educational Service Area was found that the students' quality, teachers' and personnel's quality, the quality of schools and learning resources, as well as the quality of management were at a high level. The problem is at a moderate level. The problem was the teachers had teaching and work overload so that they spend less time in improving the students. Needs of educational reform were at a high level. The factors related to educational reform were at a moderate and a high level. 2) The promotions of educational reform were mostly operated. The problems in all aspects were at a high level. Needs for promotions of educational reform in all aspects were at a high level. Most of the factors related to promotions of educational reform were at a high level; however, some factors were at a moderate level. 3) The significant guidelines for educational reform in basic schools were improving teaching and providing programs that promote the students' experience. The strategies consisted of a visions, missions, strategic issues, goals, strategies, indicators and measures. There were 11 significant strategies.

Keywords : Movement / Strategy / Educational Reform / Basic Schools

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในทุกมิติ ทั้งมิติด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ตลอดจนวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เพราะการศึกษาจะช่วยยกระดับความรู้ สติปัญญา คุณธรรมให้ประชาชนในประเทศสามารถพัฒนาตนให้ประกอบสัมมาอาชีพที่สุจริตดี สร้างความเจริญก้าวหน้ามั่นคงในชีวิต ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้น การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในพัฒนาทุนมนุษย์ของประเทศให้มีศักยภาพด้านความคิด สติปัญญา มีความเข้าใจ และมีความเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและสังคมโลกที่เกิดขึ้น ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างศักยภาพและขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศให้สูงขึ้น แต่การดำเนินงานด้านการศึกษาของประเทศกลับพบว่า

ไม่สามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถึงแม้ว่าจะมีความพยายามในการปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป แต่เนื่องจากในปัจจุบันสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงส่งผลกระทบต่อคุณภาพและประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของประเทศ ทั้งนี้ เนื่องจากสังคมสมัยใหม่มีความซับซ้อนและความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรง มีผลกระทบต่อมนุษย์อย่างมากทั้งความเครียด ความวิตกกังวล การขาดความสุขและความมั่นคงในจิตใจ การมีอนาคตที่คาดการณ์ไม่ได้ การเรียนรู้โดยเอาตัวร่าเป็นตัวอย่าง โดยไม่เอาสถานการณ์จริงของชีวิตเป็นตัวตั้ง ไม่มีพลังพอที่จะทำให้มนุษย์เข้าใจสถานการณ์ความเป็นจริงที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ไม่สามารถเผชิญกับสถานการณ์ความเป็นจริงได้ ทั้งที่จริงมนุษย์มีศักยภาพในการเรียนรู้สูงมาก การเรียนรู้ในวิถีชีวิตจริงจะทำให้เท่าทันความเป็นจริงและปรับตัวให้อยู่ในสมดุลได้ (ประเวศ วะสี, 2549, หน้า 5)

จากการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมาหลายเรื่องที่ประสบความสำเร็จ แต่มีอีกหลายเรื่องที่ไม่ประสบความสำเร็จ จึงต้องมีการปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ จากผลการประเมินและการทดสอบโดยองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและต่างประเทศบ่งชี้ว่าคุณภาพผู้เรียนยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำและด้อยกว่านานาชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบแรก (ช่วงปี พ.ศ. 2544-2548) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้สะท้อนวิกฤตคุณภาพการศึกษาไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานค่อนข้างชัดเจนว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษาได้มาตรฐานขั้นต่ำตามหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ประมาณ 1 ใน 3 และอีกประมาณ 2 ใน 3 (มากกว่า 20,000 แห่ง) ไม่ได้มาตรฐาน ครูขาดแคลนทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ครูได้มาตรฐานเฉพาะด้านวุฒิการศึกษาแต่วิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญยังไม่ได้มาตรฐาน ผู้เรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรต่ำ และผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษารอบสอง ช่วงปี พ.ศ. 2549-2553 กำหนดเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ 2.75 พบว่า มีค่าเฉลี่ยผลการประเมิน 14 มาตรฐาน ได้ระดับดี มีโรงเรียนที่ได้รับการรับรอง 12,268 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 79.07 และไม่รับรอง 3,247 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 20.93 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553, หน้า 3-4)

ในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) รัฐบาลจะมุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายหลัก 3 ประการ คือ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษาและมีกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา 4 ประการ คือ การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ทั้งนี้ การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ได้กำหนดหลักการพัฒนาการศึกษาทั้งด้าน “คุณภาพ โอกาสและการมีส่วนร่วม” และกำหนดกรอบและสาระสำคัญของการศึกษา และเรียนรู้ที่ต้องปฏิบัติอย่างเร่งด่วน 4 ประการหลักคือ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2552, หน้า 14-21)

1. พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ที่มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ ตั้งแต่ปฐมวัย สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและความภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รังเกียจการทุจริตและต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียง สามารถก้าวทันโลก มีสุขภาพกาย สุขภาพใจที่สมบูรณ์ ห่างไกลยาเสพติด เป็นกำลังคนที่มีคุณภาพ มีทักษะ

ความรู้พื้นฐานที่จำเป็น มีสมรรถนะ ความรู้ความสามารถ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีโอกาสเรียนรู้อย่างเท่าเทียมเสมอภาค

2. พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า มีระบบกระบวนการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง สามารถดึงดูดคนเก่ง คนดี มีใจรักในวิชาชีพครูมาเป็นครู คุนอาจารย์ มีปริมาณครู คุนอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอตามเกณฑ์ และสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ มาตรฐาน ขณะเดียวกันสามารถพัฒนาตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง มีสภวิชาชีพอย่างเข้มแข็ง บริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อพัฒนาครู คุนอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงในอาชีพ มีขวัญกำลังใจ อยู่ได้อย่างยั่งยืน

3. พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ โดยพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกระดับและทุกประเภทให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่นๆ สำหรับการศึกษาและเรียนรู้ทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และศูนย์การกีฬาและนันทนาการ เป็นต้น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและมีคุณภาพ

4. พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนและเอกชนและทุกภาคส่วน มีระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลที่มีความโปร่งใสเป็นธรรม ตรวจสอบได้ มีการบริหารจัดการ การเงิน และงบประมาณที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนเลือกรับบริการ

การจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการจัดการศึกษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีคุณภาพก่อนที่จะประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ซึ่งการศึกษาในระดับนี้รับผิดชอบโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีภารกิจที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชากรในวัยเรียนในระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษา เด็กพิการและด้อยโอกาส ได้เรียนอย่างทั่วถึงมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด โดยมีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 183 แห่ง และสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 42 แห่ง กระจายทั่วทั้งประเทศเป็นหน่วยงานกำกับประสาน ส่งเสริมการจัดการศึกษาในเขตที่รับผิดชอบ ดังนั้น การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีความสำคัญ ซึ่งถ้าการจัดการศึกษาระดับนี้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาได้ผลดี ก็จะมีผลต่อการจัดการศึกษาในระดับสูงขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างศักยภาพของท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง มีความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยี ทะนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู โดยภารกิจหลักที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การบริการวิชาการแก่สังคม และผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู โดยที่ผ่านมามหาวิทยาลัยรับผิดชอบจัดการศึกษาในเขตบริการ 2 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชรและตาก ซึ่งใน 2 จังหวัดนี้มีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 และ สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาที่ 41 (รับผิดชอบจังหวัดกำแพงเพชรและพิจิตร)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นที่สะท้อนให้เห็นว่าการปฏิรูปการศึกษายังไม่ประสบความสำเร็จ และการที่มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรรับผิดชอบการจัดการศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชรและตาก คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาระดับพื้นฐานในทศวรรษที่สอง ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรและตาก เพื่อผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชรและตาก จะได้นำสารสนเทศจากงานวิจัยนี้ไปใช้ในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาระดับพื้นฐานที่รับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษาระดับพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรและตาก
2. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาระดับพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรและตาก
3. เพื่อวิเคราะห์แนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับพื้นฐานของประเทศไทย
4. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาระดับพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรและตาก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษาระดับพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรและตาก

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม

กรณีเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 242 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 242 คน และครูผู้สอน 484 คน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรและตาก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

กรณีเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรและตาก จำนวน 19 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษา สภาพ ปัญหาความต้องการและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาระดับพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรและตาก

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม

กรณีเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารการศึกษา จำนวน 28 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 66 คน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรและตาก

กรณีเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรและตาก จำนวน 18 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์แนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับพื้นฐานของประเทศไทย

แหล่งข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ เอกสารและงานวิจัยต่างๆ เกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษที่สอง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรและตาก

ในขั้นตอนนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอนได้แก่

ขั้นตอนที่ 4.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก และการยกร่างกลยุทธ์การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง

ผู้ให้ข้อมูลในการประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 1 เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก เป็นผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาในเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน จำนวน 37 คน โดยแยกจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเป็น 2 กลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผู้ให้ข้อมูลในการประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 2 เพื่อร่างกลยุทธ์การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชรและตาก เป็นผู้บริหารการศึกษา ศึกษาในเทศก์ ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน จำนวน 24 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 4.2 การตรวจสอบกลยุทธ์การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชรและตาก

ผู้ให้ข้อมูลในการตรวจสอบร่างกลยุทธ์การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชรและตาก ก่อนการจัดการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา หลังจากนั้นนำกลยุทธ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วมาจัดการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาการที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา และนักวิชาการที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์ จำนวน 10 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 4.3 การประเมินกลยุทธ์การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชรและตาก

ผู้ให้ข้อมูลในการประเมินกลยุทธ์ได้แก่ นักบริหารและนักวิชาการที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนากลยุทธ์ จำนวน 21 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบประเมินกลยุทธ์ การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพ ปัญหา ความต้องการและปัจจัยเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชรและตาก

1.1 สภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชรและตาก พบว่า คุณภาพนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ 1) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณญาณและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระหลักจากการทดสอบระดับชาติของนักเรียนเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 3) ความสามารถในการเรียนรู้และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง 4) ความสามารถในการอ่าน เขียน และคิดคำนวณ โดยสถานศึกษาส่วนใหญ่มีการกำหนดเป้าหมายในการปฏิรูปคุณภาพของนักเรียน

ด้านคุณภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีคุณภาพอยู่ในระดับมากโดยรายการที่มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ 1) มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณตามมาตรฐาน

วิชาชีพ 2) มีบุคลิกภาพของความเป็นครู 3) มีจิตวิญญาณและมีอุดมการณ์มุ่งมั่นพัฒนาการศึกษา เป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม ส่วนรายการที่มีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ มีความสามารถใช้ภาษาอังกฤษและภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียน โดยสถานศึกษาส่วนใหญ่มีวิธีการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีคุณภาพตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

ด้านคุณภาพของสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ พบว่า รายการมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) มีการจัดสภาพแวดล้อมสวยงาม ร่มรื่น สะอาด และปลอดภัย 2) มีอาคารสถานที่และโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการศึกษา 3) มีห้องสมุดที่มีความพร้อมในการบริการการศึกษา โดยสถานศึกษาส่วนใหญ่มีวิธีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีคุณภาพ และพัฒนาสถานศึกษาให้มีความพร้อม

ด้านคุณภาพการบริหารจัดการ พบว่า รายการมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกได้แก่ 1) มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล 2) มีการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และ 3) สามารถบริหารการเปลี่ยนแปลงตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยสถานศึกษาส่วนใหญ่มีการพัฒนาการบริหารจัดการตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

1.2 ปัญหาการปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำแพงเพชรและตาก พบว่า ปัญหาการปฏิรูปการศึกษาที่อยู่ในระดับมากได้แก่ 1) ครูผู้สอนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่เน้นให้นักเรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้นักเรียนทำข้อสอบ O-NET ได้ 2) นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์น้อยทำให้ยากต่อการพัฒนา 3) นักเรียนมีความสามารถในการคิดคำนวณน้อยทำให้ยากต่อการพัฒนา และ 4) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบระดับชาติค่อนข้างน้อยทำให้มีความยากต่อการพัฒนา

1.3 ความต้องการการปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชรและตาก พบว่า ความต้องการการปฏิรูปการศึกษาในทุกรายการอยู่ในระดับมาก โดยรายการที่มีความต้องการสูงสุด 5 อันดับแรกได้แก่ 1) มีการกำหนดทิศทางการปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษาให้ชัดเจน สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) มีการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่องและจริงจัง 3) มีการพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูที่มีประสิทธิภาพ 4) มีการกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในทุกรัฐบาลให้มีความสอดคล้องกัน 5) มีการนิเทศและติดตามผลการพัฒนาครู

1.4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชรและตาก พบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ด้านครูผู้สอน ด้านการเมือง/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านสังคม และด้านเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

2. สภาพ ปัญหา ความต้องการและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชรและตาก

2.1 สภาพการส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชรและตาก ด้านคุณภาพนักเรียน พบว่า มีการส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาด้านคุณภาพนักเรียนดังนี้ 1) มีการวิเคราะห์ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อนำผลมาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) มีการจัดทำแผนพัฒนา

คุณภาพนักเรียนให้เป็นส่วนหนึ่งของแผนกลยุทธ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 3) มีการฝึกอบรมการวัดและประเมินผลให้กับครูในเขตพื้นที่การศึกษา 4) มีการจำแนกคุณภาพของสถานศึกษาเป็นกลุ่มตามคุณภาพการประเมินและจัดทำกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพตามประเภทของสถานศึกษา

ด้านคุณภาพของครู มีการดำเนินการดังนี้ 1) มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา 2) มีการจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษา 3) มีการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน คุณภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา

ด้านคุณภาพของสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ พบว่า มีการดำเนินการดังนี้ 1) มีการส่งเสริมคุณภาพของห้องสมุดในสถานศึกษา 2) มีการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้บุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ศึกษาค้นคว้า 3) มีการส่งเสริมสถานศึกษาต้นแบบด้านแหล่งเรียนรู้ในเขตพื้นที่การศึกษา

ด้านคุณภาพการบริหารจัดการ พบว่า มีการดำเนินการดังนี้ 1) มีการอบรมผู้บริหาร 2) มีการจัดทำแผนพัฒนาบริหารจัดการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2.2 ปัญหาการส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรและตาก พบว่า ประเด็นที่มีปัญหาได้แก่ 1) ครูผู้สอนมีภาระงานสอนและงานอื่นมากทำให้มีเวลาในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนน้อย 2) ครูผู้สอนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้นักเรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเป็นเพื่อให้นักเรียนทำข้อสอบ O-NET ได้ 3) นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์น้อยทำให้ยากต่อการพัฒนา 4) ครูผู้สอนยังขาดเป้าหมายในการพัฒนาตนเอง 5) ขาดศูนย์การเรียนรู้ที่มีความพร้อมต่อการจัดการศึกษา 6) ครูผู้สอนทุกคนในสถานศึกษายังขาดเป้าหมายตรงกันในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน 7) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบระดับชาติค่อนข้างน้อยทำให้มีความยากต่อการพัฒนา และ 8) นักเรียนมีความสามารถในการคิดคำนวณน้อยทำให้ยากต่อการพัฒนา

2.3 ความต้องการเกี่ยวกับการส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่าความต้องการเกี่ยวกับการส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง 7 อันดับแรกได้แก่ 1) มีการกำหนดทิศทางการปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษาให้ชัดเจนสอดคล้องกับทิศทางของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) มีการนิเทศและติดตามผลการพัฒนาครู 3) แผนพัฒนาคุณภาพนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในทุกรัฐบาลให้มีความต่อเนื่องกัน 4) มีการกำหนดการเพิ่มขึ้นของผลการทดสอบ O-NET ให้สอดคล้องกับพื้นฐานของนักเรียนในแต่ละโรงเรียน 5) มีการกำหนดแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทุกรัฐบาลให้มีความต่อเนื่องกัน 6) ลดภาระงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน และ 7) มีการวิเคราะห์ปัญหาการบริหารจัดการในสถานศึกษาและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ

2.4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรและตาก พบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน ด้านงบประมาณ ด้านการเมือง/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และด้านเศรษฐกิจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านสังคม และด้านเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

3. การวิเคราะห์แนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ ผลการวิเคราะห์แนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถสรุปเป็นแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศได้ดังนี้

ด้านคุณภาพนักเรียน

1. ควรปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของครู และการจัดโครงการเสริมประสบการณ์ให้กับนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นโดยเน้นให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกสาธารณะ มีปัญญาในการพัฒนาและการแก้ปัญหา และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
2. ควรปฏิรูปหลักสูตร โดยออกแบบองค์ประกอบของหลักสูตรแกนกลางให้ยืดหยุ่นในการพัฒนาทักษะ และความรู้เชิงบูรณาการที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เป็นสำคัญ
3. ควรกำหนดความรับผิดชอบของผู้บริหารในระดับต่างๆ ต่อปัญหาผู้เรียนอ่านและเขียนไม่คล่อง
4. ควรปรับลดงาน/กิจกรรมที่ดึงครูออกจากห้องเรียนเพื่อให้ครูสามารถสอนได้เต็มที่ เต็มเวลา และเต็มความสามารถ
5. ควรปฏิรูประบบการทดสอบมาตรฐานในระดับประเทศ เพื่อให้สามารถวัดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะได้มากขึ้นรวมทั้งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น
6. ควรส่งเสริมให้ครูในโรงเรียนต่างๆ ใช้วิธีการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย

ด้านคุณภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา

1. ควรพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของครู โดยให้ความสำคัญกับการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติจริง การปฏิบัติ การทบทวนและแลกเปลี่ยนเพื่อแก้ไขปัญหาจากการปฏิบัติ
2. ควรปฏิรูประบบการประเมินสมรรถนะและผลงานครูเพื่อเลื่อนขั้นเงินเดือนและวิทยฐานะ โดยมีเกณฑ์พิจารณาเกี่ยวกับการพัฒนาการของผลการทดสอบมาตรฐานแบบใหม่ของนักเรียน
3. ควรจัดสรรงบประมาณให้กับโรงเรียนมากขึ้นในการพัฒนาครู เพื่อให้ครูสามารถตัดสินใจเลือกหลักสูตรการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของครู
4. ควรกำหนดให้ครูทำแผนพัฒนาตนเอง นำแผนไปปฏิบัติ ประเมินผลการนำไปใช้ และนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงแผนพัฒนาตนเอง

ด้านคุณภาพของสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้

1. ควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกห้องเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมากขึ้น
2. ควรจัดทำสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ให้เป็นระบบมีคุณภาพ
3. ควรใช้เทคโนโลยีพัฒนาสื่อแท็บเล็ตเพื่อให้เนื้อหาทันสมัย มีปฏิสัมพันธ์ มีส่วนร่วม และส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง
4. ควรปรับหลักเกณฑ์ในการตรวจรับรองหนังสือเรียนเพื่อให้ได้หนังสือเรียนที่มีคุณภาพมากขึ้น

ด้านคุณภาพการบริหารจัดการ

1. ควรปรับระบบการประเมินภายในและการประเมินภายนอกให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน
2. ควรกำหนดกลยุทธ์หรือแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษาของประเทศเป็น 3 ระดับ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และระดับโรงเรียน
3. ควรกระจายอำนาจและปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่เอื้อให้โรงเรียนบริหารจัดการได้อย่างอิสระมากขึ้น
4. ควรปรับปรุงระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการในทุกระดับ

5. ควรทบทวนระบบการจัดสรรงบประมาณให้กับแต่ละโรงเรียน โดยคำนึงถึงปัจจัยในหลายๆ

ด้าน

4. การพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรและตาก

ผลการพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรและตาก ได้วิสัยทัศน์ 4 พันธกิจ 4 ประเด็นกลยุทธ์ 4 เป้าประสงค์ 9 ตัวชี้วัด 11 กลยุทธ์ 46 มาตรการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

วิสัยทัศน์

สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชรและตาก มุ่งจัดการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษาและมีความเป็นสากล

พันธกิจ

1. พัฒนาคุณภาพของผู้เรียน
2. พัฒนาคุณภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา
3. เสริมสร้างคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้
4. พัฒนาการบริหารจัดการ

ประเด็นกลยุทธ์

1. การยกระดับคุณภาพของผู้เรียนให้มีมาตรฐานการศึกษาและมีความเป็นสากล
2. การเสริมสร้างคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ
3. การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ที่มีมาตรฐาน
4. การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

เป้าประสงค์

เป้าประสงค์ที่ 1 ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและมีความเป็นสากล

ตัวชี้วัดที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาสูงขึ้นกว่าค่าเฉลี่ยเดิมของประเทศ ร้อยละ 20 โดยเฉพาะ 4 สาระหลัก จากการประเมินทักษะการเรียนรู้ด้านภาษา ด้านการคิดคำนวณ ด้านวิทยาศาสตร์ และด้านสังคมศึกษา

ตัวชี้วัดที่ 2 ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนมีพัฒนาการอย่างชัดเจนใน 3 ทักษะสำคัญ คือ ทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ ทักษะการทำงานและทำงานเป็นทีม และทักษะการสื่อสารและเทคโนโลยี

ตัวชี้วัดที่ 3 ผู้เรียนมีคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองไทยที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม (12 ประการ)

เป้าประสงค์ที่ 2 ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความเป็นมืออาชีพ

ตัวชี้วัดที่ 1 ร้อยละของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความเป็นมืออาชีพและมีสมรรถนะตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

ตัวชี้วัดที่ 2 ระดับคุณภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความเป็นมืออาชีพและมีสมรรถนะตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

เป้าประสงค์ที่ 3 สถานศึกษามีคุณภาพและมีแหล่งเรียนรู้ที่มีมาตรฐาน
ตัวชี้วัดที่ 1 ร้อยละของสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐานและมีความพร้อมในการจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

ตัวชี้วัดที่ 2 ระดับความสำเร็จของสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ที่มีมาตรฐานและความพร้อมในการจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

เป้าประสงค์ที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ

ตัวชี้วัดที่ 1 ร้อยละของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัดที่ 2 ระดับความสำเร็จของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้ผ่านเกณฑ์การประเมินผลตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน

กลยุทธ์ที่ 3 ปลูกฝังคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาศักยภาพครูให้มีความเป็นมืออาชีพ

กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาศักยภาพทางการศึกษาให้มีสมรรถนะตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

กลยุทธ์ที่ 6 ยกระดับสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ให้มีมาตรฐานและเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

กลยุทธ์ที่ 7 ยกระดับคุณภาพของการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและแผนพัฒนาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีจุดเน้นเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาอย่างชัดเจน

กลยุทธ์ที่ 8 พัฒนาระบบการบริหารจัดการโดยเน้นการบริหารคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ 9 พัฒนาการบริหารจัดการเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 10 ระดมงบประมาณเพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่ 11 ยกระดับการประเมินการบริหารจัดการสถานศึกษา

สำหรับผลการประเมินกลยุทธ์ พบว่า วิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นกลยุทธ์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด กลยุทธ์ และมาตรการมีความสอดคล้องกัน และมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. สภาพ ปัญหา ความต้องการ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรและตาก และสภาพ ปัญหาความต้องการและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรและตาก

1.1 ปัญหาเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาและการส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรและตาก พบว่า ปัญหาที่อยู่ในระดับมาก

ได้แก่ นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์น้อย ทำให้ยากต่อการพัฒนา ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าความสามารถในการคิดเป็นจุดอ่อนของนักเรียนในทุกๆระดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิมพ์ทอง มุสิกะปาน และคนอื่นๆ (2551) ที่ได้ศึกษาสภาพ ปัญหา การดำเนินงานพัฒนาการสอนทักษะกระบวนการคิดของโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานพัฒนาการสอนทักษะกระบวนการคิดของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในภาพรวมมีปัญหอยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้ยังพบว่า ปัญหาที่อยู่ในระดับมากได้แก่ ครูผู้สอนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้นักเรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเป็น เพื่อให้ให้นักเรียนทำข้อสอบ O-NET ได้ ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ข้อสอบ O-NET เป็นข้อสอบที่วัดความสามารถที่สูงกว่าความรู้ความจำ และผลการสอบ O-NET จะใช้บ่งบอกถึงคุณภาพนักเรียนของโรงเรียนในระดับชาติ จึงทำให้ครูจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอนเพื่อให้ให้นักเรียนทำข้อสอบ O-NET ได้

1.2 ความต้องการเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา กับความต้องการเกี่ยวกับการส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรและตาก พบว่า ความต้องการอยู่ในระดับมาก และที่มีความสอดคล้องกัน ได้แก่ มีการกำหนดทิศทางการปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษาให้ชัดเจนสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ที่ผ่านมาแต่ละรัฐบาลที่กำหนดทิศทางการปฏิรูปการศึกษาไม่ค่อยสอดคล้องกัน ทำให้นโยบายการปฏิรูปการศึกษามีการกำหนดไว้ในแผนปฏิรูปการศึกษาขาดความต่อเนื่อง

1.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษา กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการปฏิรูปการศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรและตาก พบว่าปัจจัยที่อยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารเป็นบุคคลที่สามารถบริหารการเปลี่ยนแปลง สร้างการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษาให้พัฒนาขึ้นในทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับสุพล วังสินธ์ (2545, หน้า 29) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา และยังคงสอดคล้องกับผลการวิจัยของณัฐกฤตา สิทธิฤทธิ์ และคนอื่นๆ (2556, หน้า 7) ที่พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารด้านการตัดสินใจ การมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายคน และการกระตุ้นการใช้ปัญญา เป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์การดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

2. แนวทางการปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ พบว่า แนวทางสำคัญในการพัฒนานักเรียน ได้แก่ ควรปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของครูและการจัดโครงการเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียน ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนมีคุณภาพ นอกจากนี้การจัดโครงการเสริมประสบการณ์ที่นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนจะเป็นการช่วยส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับข้อสรุปของวิทยากร เชียงกูล (2555, หน้า 1-11) ที่กล่าวว่า การรณรงค์ให้เด็กและเยาวชนรักการอ่าน เป็นกลยุทธ์สำคัญในการปฏิรูปประเทศ และแนวทางหนึ่งได้แก่ การปฏิรูปทั้ง ครู การสอน การเรียน การวัดผลทุกวิชา และเน้นการอ่านได้ และรักการอ่านก่อนที่จะไปใช้คอมพิวเตอร์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคนอื่นๆ (2556, หน้า 333-339) ที่ได้ขอเสนอแนะเชิงนโยบายในประเด็นหนึ่งว่า หลักสูตรควรมีความยืดหยุ่นโดยให้แต่ละโรงเรียนสามารถพัฒนาหลักสูตร ให้สอดคล้องกับ

บริบทของตนได้ ทั้งนี้ ควรมีการลดจำนวนชั่วโมงการเรียนในห้องเรียน และเพิ่มการใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เหมาะกับการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เช่น การเรียนรู้ผ่านโครงการและการแก้ปัญหา

3. การพัฒนากลยุทธ์การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรและตาก มีประเด็นการอภิปรายผลดังนี้

3.1 ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 การยกระดับคุณภาพของผู้เรียนให้มีมาตรฐานการศึกษาและมีความเป็นสากล มี 3 กลยุทธ์ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1) ยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้ผ่านเกณฑ์การประเมินผลตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) พัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน และกลยุทธ์ที่ 3) ปลูกฝังคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน ซึ่งทั้ง 3 กลยุทธ์มีความสำคัญเพราะเป็นกลยุทธ์ที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ในด้านที่สำคัญให้มีคุณภาพสูงขึ้น และกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นยังสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม ที่พบว่า นักเรียนมีจุดอ่อนเกี่ยวกับ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักต่ำกว่าเกณฑ์ นักเรียนยังขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ นักเรียนยังขาดความรู้ความสามารถในด้านภาษา

สำหรับทั้งสามกลยุทธ์ พบว่า กลยุทธ์ที่มีค่าเฉลี่ยของความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์สูงกว่ากลยุทธ์อื่น ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นจุดเน้นของการศึกษาในทุกระดับ ซึ่งต้องการพัฒนาองค์ความรู้ทักษะความเชี่ยวชาญ และสมรรถนะที่เกิดกับตัวผู้เรียน เพื่อให้ นักเรียนสามารถดำรงชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้

3.2 ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 การเสริมสร้างคุณภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ ทั้งระบบอย่างต่อเนื่องมี 2 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาศักยภาพครูให้มีความเป็นมืออาชีพ และกลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาศักยภาพบุคลากรทางการศึกษาให้มีสมรรถนะตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ซึ่งทั้ง 2 กลยุทธ์มีความสำคัญเพราะครูและบุคลากรเป็นบุคคลหลักในสถานศึกษาที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพนักเรียน พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ให้ได้มาตรฐาน และกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นทั้ง 2 กลยุทธ์ ยังมีความสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และจุดอ่อนที่พบว่า ครูบางคนมีจิตวิญญาณของความเป็นครูน้อย ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญน้อย ครูผู้สอนยังขาดความรู้ความเข้าใจและความตระหนักเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคนอื่นๆ (2556, หน้า 333-339) ที่มีข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการปฏิรูปหลักสูตร โดยใช้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นเป้าหมายหลัก แล้วออกแบบองค์ประกอบทั้งหมดของหลักสูตรแกนให้ยึดโยงกับเป้าหมายในการพัฒนาทักษะและความรู้เชิงบูรณาการที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เป็นสำคัญ

สำหรับทั้ง 2 กลยุทธ์พบว่า กลยุทธ์ที่มีค่าเฉลี่ยของความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์สูงกว่ากลยุทธ์อื่นได้แก่ พัฒนาศักยภาพครูให้มีความเป็นมืออาชีพ ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูมืออาชีพมีลักษณะสำคัญที่บ่งบอกถึงความเป็นครูที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของฮัลล์ (Hall, 2015, p. 1) ที่กล่าวว่า ครูมืออาชีพควรเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในเชิงวิชาการ เตรียมการสอนเป็นอย่างดี แต่งกายสุภาพเรียบร้อย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น มีความยุติธรรม และยืดหยุ่นในการสอน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับข้อสรุปของวิจิตร เกิดผล (2546, หน้า 26-29) ที่กล่าวว่า มาตรฐานของครูมืออาชีพประกอบด้วย 1) รับผิดชอบ มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน 2) สร้างสรรค์ ริเริ่มเพื่อสร้างบรรยากาศที่มีประสิทธิภาพให้แก่นักเรียน 3) ต้องเข้าใจและสามารถจัดเนื้อหาอย่างเป็นระบบให้เด็กเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

4) วางแผนและจัดการออกแบบให้นักเรียนมีทักษะจากการเรียนทุกคน 5) การประเมินการเรียนรู้ของนักเรียน และ 6) มีเป้าหมายที่นักเรียนเป็นเป้าหมายรวม

3.3 ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ที่มีมาตรฐานตามแนวปฏิรูปการศึกษา มี 1 กลยุทธ์ ได้แก่ ยุกระดับคุณภาพสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ให้มีมาตรฐานและเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ กลยุทธ์นี้มีความสำคัญเพราะจะช่วยให้สถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งมีผลช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นยังช่วยแก้ไขจุดอ่อนที่พบว่า ระบบอินเทอร์เน็ตไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ สื่อบางชนิดที่ได้รับการจัดสรรจากส่วนกลาง ยังขาดประสิทธิภาพในการนำไปใช้ นอกจากนี้กลยุทธ์ดังกล่าวยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของศักดิ์ชัย เพชรเกษมทอง (2555, หน้า 282-283) ที่พบว่า กลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และ เขต 2 ประกอบด้วย 1) พัฒนาความรู้ ทักษะ และ เจตคติในการวางแผนการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้ให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย 2) พัฒนาการจัดทำแผนการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ได้แผนที่มีคุณภาพ 3) พัฒนาโครงสร้างองค์การดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้ให้มีความชัดเจนและเอื้อต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ 4) ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ 5) ส่งเสริมให้บุคลากรใช้แหล่งเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร 6) สนับสนุนให้ทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้ 7) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน 8) พัฒนาสมรรถนะในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้ให้กับบุคลากรผู้เกี่ยวข้อง 9) ปรับปรุงระบบและกลไกการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนด้านแหล่งเรียนรู้ และ 10) ยุกระดับการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้โดยใช้สารสนเทศจากการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนด้านแหล่งเรียนรู้

3.4 ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 7 ยุกระดับคุณภาพของการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและแผนพัฒนาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีจุดเน้นเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาอย่างชัดเจน กลยุทธ์ที่ 8 พัฒนาระบบการบริหารจัดการโดยเน้นการบริหารคุณภาพ กลยุทธ์ที่ 9 พัฒนาระบบบริหารจัดการเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา กลยุทธ์ที่ 10 ระดมงบประมาณเพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ และกลยุทธ์ที่ 11 ยุกระดับการประเมินการบริหารจัดการสถานศึกษา จากการวิเคราะห์ทั้ง 5 กลยุทธ์ ซึ่งพบว่าทุกกลยุทธ์มีความสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนการบริหารจัดการในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และทั้ง 5 กลยุทธ์ สามารถแก้ไขจุดอ่อนที่พบในการวิจัยได้แก่ 1) นโยบายการปฏิรูปการศึกษาที่ขาดความต่อเนื่อง 2) ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำทางวิชาการน้อย 3) ผู้บริหารมีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินการปฏิรูปการศึกษายังไม่เป็นระบบและต่อเนื่อง 4) ศักยภาพของผู้บริหารในเขตพื้นที่แตกต่างกัน 5) ระบบการบริหารไม่เอื้อต่อการปฏิรูปการศึกษา 6) สถานศึกษามีงบประมาณสำหรับการปฏิรูปการศึกษามากเกินไปพอ

จากการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของทั้ง 5 กลยุทธ์ พบว่า กลยุทธ์ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ กลยุทธ์ที่ 7 ยุกระดับคุณภาพของการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและแผนพัฒนาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีจุดเน้นเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาอย่างชัดเจน ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า แผนเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยพัฒนางานด้านต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งเดวิด (David, 2013, p.130-131) กล่าวว่า แผนเป็นกระบวนการที่กำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานของบุคคลหรือองค์กรให้ไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ และเตรียมรับมือกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ญัตถพันธ์ เจริญนันท์ (2552, หน้า 20) ที่กล่าวว่า การจัดการเชิงกลยุทธ์ มีประโยชน์ต่อองค์กร 4 ประการคือ

1) กำหนดทิศทางขององค์กร 2) สร้างความสอดคล้องในการปฏิบัติ 3) สร้างความพร้อมให้แก่องค์กร และ 4) สร้างประสิทธิภาพในการแข่งขัน นอกจากนี้ยังพบว่า กลยุทธ์ที่ 8 พัฒนาระบบการบริหารจัดการโดยเน้นการบริหารคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยของความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์สูงสุด เท่ากับกลยุทธ์ที่ 7 ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ระบบการบริหารจัดการ โดยการบริหารคุณภาพ จะช่วยให้การบริหารจัดการมีระบบและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2548, หน้า 7-10) ที่ได้เสนอแนวทางปฏิรูประบบราชการ โดยนำเกณฑ์พัฒนาคุณภาพการบริการจัดการภาครัฐ (PMQA) มาเป็นแนวทางพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพซึ่งมี 7 ด้านได้แก่ 1) การนำองค์กร 2) การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ 3) การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ 5) การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล 6) การจัดการกระบวนการ และ 7) ผลลัพธ์การดำเนินการ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พวงรัตน์ ศรีม่วง (2556, หน้า 351) ที่พบว่า กลยุทธ์การบริหารงานตามเกณฑ์การพัฒนาคูณภาพการบริการจัดการภาครัฐขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดกำแพงเพชร ประกอบด้วย 9 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) ส่งเสริมผู้บริหารให้มีการบริหารจัดการตามเกณฑ์การพัฒนาคุณภาพการบริการจัดการภาครัฐ 2) เพิ่มขีดความสามารถผู้บริหารในการจัดทำแผนกลยุทธ์และการนำแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติอย่างมีส่วนร่วม 3) เฝ้าระวังการกำกับ ติดตาม ประเมินผล และการรายงานผลการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ 4) ส่งเสริมให้ประชาชนผู้บริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมตามขั้นตอนในการพัฒนาท้องถิ่น 5) พัฒนาการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศและการจัดการความรู้ให้ถูกต้อง ครบคลุมและครบถ้วน 6) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศให้เป็นระบบ ถูกต้องโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว 7) พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะที่สอดคล้องกับภารกิจขององค์การบริหารส่วนตำบล 8) ปรับปรุงระบบการกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการปฏิบัติงาน และ 9) พัฒนาการจัดกระบวนการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรและตาก ควรสร้างการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์จากจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม เกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาแล้วเลือกกลยุทธ์ไปใช้ตามสภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอกของเขตพื้นที่การศึกษา

2. ผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรและตาก ควรร่วมมือกับครูและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคามเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษาแล้วเลือกกลยุทธ์ไปใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อทดลองและประเมินการใช้กลยุทธ์การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ควรมีการวิจัยเพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2548) การพัฒนาคุณภาพการบริหารภาครัฐ คู่มือการนำองค์การ. กรุงเทพฯ : วิชั่นพริ้นท์ แอนมีเดีย.
- ณัฐพันธ์ เจริญนันท. (2552). การจัดการเชิงกลยุทธ์ (ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพฯ : วี พริ้นท์(1991).
- ณัฐฤตา สิทธิฤทธิ์ และคนอื่นๆ. (2556). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 3(2), 7-13.
- ประเวศ วะสี. (2544). ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- _____. (2546). ยุทธศาสตร์ทางปัญญา เพื่ออนาคตของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสื่อสร้างสรรค์.
- _____. (2549). ระบบการเรียนรู้ใหม่ ไปให้พันวิกฤติแห่งยุคสมัย. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ.
- พวงรัตน์ ศรีม่วง. (2556). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานตามเกณฑ์การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- พิมพ์ทอง มุสิกปาน และคนอื่นๆ. (2551). สภาพ ปัญหาการดำเนินงานพัฒนาการสอนทักษะกระบวนการคิดในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชรเขต 1. กำแพงเพชร : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชรเขต 1.
- ภคภรณ์ สร้างตนเอง. (2557). แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2542-2561). (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2553). ข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : พรักหวานกราฟฟิค.
- วิจิตร เกิดผล. (2546). ฝันว่ามีครูมืออาชีพในบ้านเรา. วารสารศึกษาศาสตร์, 27(1), 26-29.
- วิทยากร เชียงกูล. (2555). การรณรงค์ให้เด็กและเยาวชนไทยรักการอ่าน-กลยุทธ์สำคัญในการปฏิรูปการศึกษาและการปฏิรูปประเทศ. วารสารสังคมศาสตร์, 38(2), 1-15.
- ศักดิ์ชัย เพชรแกมทอง. (2555). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- สุพล วังสินธ์. (2545). การบริหารโรงเรียนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา. วารสารทางวิชาการ, 3(6), 29-30.
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคนอื่นๆ. (2556). การจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบ. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- David, F. R. (2013). *Strategic Management*. Boston : Pearson Education.

Hall, B. T. (2015). **The Qualities of a Truly Professional Teacher**. [Online]. Available : <http://www.esemployment.com/articles/the-qualities-of-a-truly-professional-teacher-413.html>. [2015, August 3].